

**RAPPORT
betreffende aanvullend
vleermuisonderzoek
Mariaschool, Gemeente
Oudewater**

Datum : 28 september 2012
Kenmerk : 12055627/NHO/rap2
Auteur : N.C. Houter & M. Jonker

Vrijgave : Ing. B.C.R. Willems

Opdrachtgever : Gemeente Oudewater
: Pb. 100
: 3420 DC Oudewater

© IDDS bv. Alle rechten voorbehouden.
Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd,
opgeslagen in een geautomatiseerd bestand en/of openbaar
gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm,
elektronisch of anderszins zonder voorafgaande,
schriftelijke toestemming van de uitgever.

NOORDWIJK (hoofdkantoor)

's-Gravendijkseweg 37 | T 071 - 402 85 86
Postbus 126 | info@idds.nl
2200 AC Noordwijk | www.idds.nl

VEENENDAAL

T 0318 - 69 00 22

BREDA

T 076 - 548 66 20

HOOGEVEEN

T 0528 - 72 22 29

SEVENUM

T 077 - 467 05 86

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING.....	3
1.1 AANLEIDING EN DOEL VAN HET ONDERZOEK	3
1.2 PLANGEBIED.....	4
2. WERKWIJZE.....	5
2.1. BRONNENONDERZOEK.....	5
2.2. VELDONDERZOEK.....	5
3. RESULTATEN.....	6
3.1 RESULTATEN BRONNENONDERZOEK	6
3.2 RESULTATEN VELDONDERZOEK.....	6
4. CONCLUSIES en AANBEVELINGEN.....	8
6. GERAADPLEEGDE LITERATUUR.....	9
7. FOTO'S PLANGEBIED	10

1. INLEIDING

1.1 AANLEIDING EN DOEL VAN HET ONDERZOEK

Op basis van de eerder uitgevoerde quickscan flora- en fauna (IDDS 2012), en op basis van aanvullend vleermuisonderzoek naar zomer- en kraamverblijven (IDDS 2012), is geconcludeerd dat vervolgonderzoek naar paarverblijven van vleermuizen noodzakelijk is, gezien de potenties van het plangebied hiertoe.

Tijdens het zomeronderzoek zijn twee opnameronden vleermuizen uitgevoerd, op 15 juni en 26 juni. Hierbij is na zonsondergang specifiek naar uitvliegende vleermuizen is gekeken. Er zijn daarbij geen zomer- of kraamverblijfplaatsen aangetroffen, en er was relatief weinig foerageer activiteit in het plangebied. Alleen de Gewone dwergvleermuis is toen waargenomen. Geadviseerd is om in augustus-september twee opnamen te doen naar de mogelijke aanwezigheid van paarverblijven in het plangebied.

Het te slopen pand lijkt mogelijk geschikt om verblijfplaatsen voor vleermuizen te herbergen. In oude scholen worden dikwijls vleermuisverblijven aangetroffen. Er zijn onder de daklijst enkele ventilatiegaten in de muur aanwezig welke als invliegopening kunnen dienen. Veel mogelijkheden lijken er echter niet te zijn. De daklijsten zijn over het algemeen in goede staat, en het voegwerk ook. Inspectie van de ventilatieopeningen met een verrekijker vanaf de grond gaf de indruk dat de ventilatiegaten enigszins vervuild of verstopt waren, al was dit niet goed te zien. Vermoedelijk is bij de bouw spouwmuur aangebracht. Het pand dateert uit de jaren vijftig. In die tijd werden spouwmuren niet gevuld met isolatiemateriaal. Mogelijk gebruiken vleermuizen deze spouwmuur voor één of meer van de diverse mogelijke functies zoals kraam-, winter-, paar-, en zomerverblijfplaatsen.

Het doel van voorliggend aanvullend vleermuisonderzoek is uit te sluiten dan wel aan te tonen dat vleermuizen van het plangebied gebruik maken voor een verblijfplaats, als vaste vliegroute, of als foerageergebied.

De onderzoeksvragen die worden gesteld, en die in deze rapportage worden beantwoord, zijn:

- Welke soorten vleermuizen kunnen in het plangebied en directe omgeving worden verwacht?
- Welke soorten zijn daadwerkelijk aangetroffen in en rondom het plangebied?
- Komen in het plangebied paarverblijfplaatsen voor?
- Dient ontheffing te worden aangevraagd?

1.2 PLANGEBIED

Het plangebied heeft een oppervlak van circa 0,2 hectare, en wordt aan de zuidzijde begrensd door de Kloosterstraat, aan oost- en noordzijde door woningen met een tuinen en een parkeerplein. Aan de zuidwestzijde bevindt zich de Nieuwstraat. De locatie is in dorpskern gelegen, doch de genoemde straten faciliteren slechts bestemmingsverkeer. De bebouwing van het plangebied bestaat uit twee panden. Het noordelijk gelegen pand blijft behouden, het pand dat aan de Nieuwstraat grenst zal sloopwerkzaamheden ondergaan.

Fig. 1. Plangebied Mariaschool Oudewater, Gemeente Oudewater.

2. WERKWIJZE VELDONDERZOEK

2.1. BRONNENONDERZOEK

Bronnenonderzoek is uitgevoerd door middel van het raadplegen van reeds ingevoerde waarnemingen (Waarneming.nl; Telmee.nl), en door middel van het raadplegen van verspreidingsatlassen, en door middel van het interviewen van bewoners in de directe omgeving, en zo mogelijk door het raadplegen van locale deskundigen.

2.2. VELDONDERZOEK

Bij het onderzoek is gebruik gemaakt van een Petterson D240x ultrasoon detector gekoppeld aan een Zoom H1 harddisk recorder. Met behulp van tijdsvertraging kunnen gemaakte opnamen 10x vertraagd worden teruggeluisterd in het veld, en kunnen worden overgezet op een harddiskrecorder voor latere analyse met Batsound indien er twijfel over de juiste determinatie bestaat. Door verschillen in frequentie, ritme en klank in combinatie met zichtwaarnemingen van gedrag en spanwijdte kunnen soorten worden onderscheiden, en kunnen onder andere foerageerplaatsen, vliegroutes en verblijfplaatsen worden opgespoord. Visueel zijn muren, ramen en stoep onderzocht op uitwerpselen van vleermuizen, en op sporen van vraat.

Bij het veldonderzoek is gewerkt volgens het Vleermuisprotocol 2012, welk is opgesteld met als doel op efficiënte, effectieve, en juridisch steekhoudende wijze het belang van een plangebied (foerageergebied, paarverblijfplaats, migratie) voor de verschillende soorten vleermuizen te onderzoeken.

Het plangebied is twee keer een avond bezocht, waarbij het eerste bezoek een half uur voor zonsondergang zijn aanvang had, en waarbij het tweede bezoek aanvang vanaf zonsondergang.

Datum	Tijd	Zonsondergang	temperatuur	Bewolking	neerslag	windkracht
26-08-2012	21:00-00:00	20:35	16°C	Bewolkt	0 mm	2
16-09-2012	20:00-23:00	19:53	13 °C	Licht bewolkt	0 mm	1

Tabel 1. Overzicht van de uitgevoerde opnameronden.

3. RESULTATEN

3.1 RESULTATEN BRONNENONDERZOEK

Soorten die op grond van verspreidingsgegevens met name in het plangebied verwacht kunnen worden, zijn de Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, en de Laatvlieger (Telmee.nl, Waarneming.nl., Wansink&VZZ 2012, Adviesbureau Mertens 2011). In de zomer van 2012 (IDDS 2012) is tijdens eerder onderzoek alleen de Gewone dwergvleermuis waargenomen (foeragerend) binnen de grenzen van het plangebied.

3.2 RESULTATEN VELDONDERZOEK

Tijdens de inventarisaties zijn de volgende vleermuis soorten in het plangebied of in de directe omgeving van het plangebied waargenomen:

- Gewone dwergvleermuis
- Ruige dwergvleermuis
- Laatvlieger
- Rosse vleermuis

De Gewone dwergvleermuis en Ruige dwergvleermuis zijn foeragerend binnen en net buiten het plangebied aangetroffen.

Baltsgeluiden van de Gewone dwergvleermuis zijn waargenomen net buiten het plangebied. Aan de overkant van de Nieuwstraat, dus net buiten het plangebied, werd op meerdere locaties luid gebaltst, waarbij één balts-/paarverblijf exact is gelokaliseerd ter plaatse van kruispunt Nieuwstraat / Gasplein (zie fig. 2).

De Laatvlieger en Rosse vleermuis vlogen parallel boven de Nieuwstraat. Voor beide soorten is langsvliegen 1x waargenomen, en alleen bij de laatste opname.

Op of rond het te slopen pand zijn geen sporen van vleermuizen gevonden zoals uitwerpselen, dode juvenielen, of vraatsporen. Tevens zijn er geen uitvliegers waargenomen. Wel is het te slopen pand toegankelijk voor vleermuizen. Duidelijk zwermgedrag is niet waargenomen. Binnen de grenzen van het plangebied zijn geen balts- of paarverblijven van vleermuizen vastgesteld.

● = baltsplaats

Baltsplaats Gewone dwergvleermuis, waarvan de meest zuidelijke met zekerheid is vastgesteld (zichtwaarneming).

↔ = vliegroute

Gewone dwergvleermuis, Laatvlieger en Rosse vleermuis

↓ = foerageergebied

Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis

Fig. 2. Overzicht van waarnemingen in en rond het plangebied Nieuwstraat 9-11 te Oudewater.

4. CONCLUSIES

Binnen de grenzen van het plangebied zijn geen paarverblijven vastgesteld. Een paarverblijf van de Gewone dwergvleermuis is gelokaliseerd nabij het plangebied, kruising Nieuwstraat-Gasplein, op een afstand van circa 50 meter van het te slopen pand. Met betrekking tot sloop en nieuwbouw betreft augustus-september de gevoelige periode. In deze periode kan en mag geen avondlijke bouwverlichting worden gebruikt. In de overige maanden is gebruik van bouwverlichting minder kritiek doch zeer ongewenst, en dient voorzien te zijn van een kap die de onnodige uitstraling beperkt.

Indien avondlijke bouwverlichting in de periode augustus-september noodzakelijk is, dient ontheffing te worden aangevraagd, dan wel dient deze verlichting een vleermuisvriendelijk ontwerp te hebben, zodat een positieve afwijzing van de ontheffingaanvraag verkregen kan worden bij Dienst Regelingen.

Op grond van de resultaten kan niet geheel worden uitgesloten dat het te slopen pand als winterverblijf wordt gebruikt. Bij onderzoek naar vleermuizen, en met name onderzoek naar winterverblijven in panden, blijven vrijwel altijd onzekerheden bestaan. Gezien dat er verder geen indicaties zijn gevonden voor de aanwezigheid van winterverblijven, is ons inziens verder onderzoek naar winterverblijven beperkt zinvol.

5. ADVIES

Wij adviseren de sloop en bouw buiten de gevoelige periode uit te voeren (augustus – september). Indien werken buiten deze periode niet mogelijk is mag geen gebruik worden gemaakt van avondlijke bouwverlichting gedurende deze periode. Voor het voeren van avondlijke bouwverlichting in augustus-september is ontheffing van Dienst Regelingen vereist.

Tijdens sloop, met name in de winterperiode, dient men altijd bedacht te zijn op het aantreffen van vleermuizen. Indien deze dieren onverhoopt worden aangetroffen, kan contact worden opgenomen met Vleermuisbescherming Utrecht (telefoon: 030 272 26 44).

Door in het bouwplan voorzieningen voor stadsvogels en vleermuizen op te nemen kan een bijdrage worden geleverd aan de ontwikkeling van stedelijke natuur. Hierbij kan voor vogels worden gedacht aan vogelvriendelijk vogelschroot, vogelpannen, neststenen en nestkasten. Voor vleermuizen kan gedacht worden aan open stootvoegen, toegankelijke, niet opgevulde spouw, verblijfskasten, en vleermuispannen. Met betrekking tot voedselaanbod, hetgeen de driving factor is met betrekking tot kansen voor natuurwaarden, kan aan daktuinen worden gedacht. Het inzicht dat de verantwoordelijkheid van een ecologisch meer duurzame stedelijke ontwikkeling reeds op de ontwerptafel dient te worden opgepakt is natuurlijk ook voor deze ingreep zeer relevant. Gezien het een school betreft, worden hiermee ook kansen met betrekking tot educatie gecreëerd. Ter inspiratie, zie bijvoorbeeld Korsten & Limpens (2011).

IDDS bv.
Noordwijk (ZH)

6. GERAADPLEEGDE LITERATUUR

Adviesbureau Mertens (2011). Vleermuizen in en direct rond een nieuwbouwlocatie te Oudewater. Rapportr. 2011.1169.

Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Stichting Uitgeverij KNNV, Utrecht / Contactgroep Zoogdierinventarisatie, Arnhem

Dietz, C., Helversen, O. v., and Nill, D. (2011). Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noordwest Afrika. Biologie, kenmerken, bedreigingen. 1e druk. Utrecht, Tirion Natuur/ Fontein Uitgevers.

IDDS Ruimte & Ontwikkeling B.V. (2012). RAPPORT betreffende een ecologisch veldonderzoek Nieuwstraat 9-11, Gemeente Oudewater. Quicksan + aanvullend onderzoek vleermuizen.

Janssen, J. & Schaminée, J. (2008). Europese natuur in Nederland. Soorten van de Habitatrichtlijn. Zeist, KNNV.

Korsten, E & Limpens, H. (2011). Vleermuisvriendelijk Bouwen. Handreiking voor huiseigenaar, architect en beleidsmedewerker. Uitgave Landschapsbeheer Flevoland in samenwerking met de Zoogdierverseniging en Tauw b.v.

Limpens, H., Mostert, K., & Bongers, W. (1997). Atlas van de Nederlandse Vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. 2^e druk. KNNV Uitgeverij, Zeist.

Schober, W. & Grimmberger, E. (1998). Gids van de Vleermuizen van Europa, Azoren en Canarische Eilanden. Met specifieke informatie over de vleermuizen in Nederland en België. Vertaling en bewerking: P.H.C. Lina. Baarn, Tirion, 265 pp.

Thissen, J.B.M., C. Achterberg & D. Bekker 2010. Verspreidingsonderzoek Nederlandse Zoogdieren VONZ 2009. Zoogdierverseniging rapport 2010.07. Zoogdierverseniging, Nijmegen.

Vleermuisprotocol (2012). Opgesteld door het Netwerk Groene Bureau's, Zoogdierverseniging VZZ, in overleg met Dienst Landelijk Gebied en Gegevensautoriteit Natuur.

Wansink, D & Zoogdierverseniging (2012). Verspreiding van zoogdieren in de provincie Utrecht. Werkatlas januari 2012.

Geraadpleegde websites:

www.waarneming.nl

www.telmee.nl

7. FOTO'S PLANGEBIED

(Locatie paarverblijf op hoek Nieuwstraat/Gasplein)